

OSNOVNA ŠOLA POLZELA
ŠOLSKA ULICA 3, 3313 POLZELA
MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ ŠALEŠKE DOLINE

RAZISKOVALNA NALOGA
PELI SO JIH MATI MOJA

Tematsko področje: ETNOLOGIJA

Avtorica:

Hana Dušič, 9. razred

Mentorica:

Mija Novak, prof.

Velenje, 2021

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Osnovni šoli Polzela.

Mentorica: Mija Novak, prof.

Datum predstavitve: april 2021

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD – Osnovna šola Polzela, šolsko leto 2020/2021

KG – etnologija/ljudska pesem/ Družina poje/ prireditve/petje/Andraž

AV – Dušič Hana

SA – Mija Novak, prof.

KZ – 3313 Polzela, SLO, Šolska ulica 3

ZA – Osnovna šola Polzela

LI – 2021

IN – PELI SO JIH MATI MOJA

TD – raziskovalna naloga

OP – splošni del - IV, vsebinski del 26 str., sl. 9, vir 12

IJ – SL

JI – sl/en

AI – »Peli so jih mati moja« je moto oziroma naslov prireditve, po kateri je znan majhen kraj Andraž nad Polzelo, in obenem naslov raziskovalne naloge. Vsako leto je zadnja avgustovska nedelja rezervirana prav za prireditev Družina poje. Ves kraj stopi skupaj, med sabo si pomagajo, da je vse izpeljano, kot mora biti. Pravijo, da je takrat v Andražu kot v mravljišču. Želijo si namreč, da družinsko petje ne bi ugasnilo. Namen raziskovalne naloge je raziskati, od kdaj prireditev poteka in kdo je z njo začel, s katerim namenom so jo ustanovili in od kod ideja zanjo. Morda se bo v prihodnje kdo te prireditve udeležil prav zato, ker bo ta skozi nalogo pritegnila njegovo pozornost. Družinsko petje je dandanes že redkost, ne sliši se namreč pogosto, da bi se v družini pelo, zato je ta raziskovalna naloga tudi pobuda učencem, da doma, v kolikor še ne pojejo, spodbudijo celo družino, da sedejo za skupno mizo in zapojejo. Zgodbe starejših v kraju, kako je prireditev potekala nekoč in kako danes, so pritegnile radovednost, zakaj je tako. Petje je neprecenljiva vrednost kulturne dediščine in je ključ v prihodnost iz preteklosti.

KEY DOCUMENTATION INFORMATION

ŠD – Grammar school Polzela, school year 2020/2021

KG – ethnology / folk song / Family sings / event / singing / Andraž

AV – Dušič Hana

SA – Mija Novak, prof.

KZ – 3313 Polzela, SLO, 3 Šolska street

ZA – Grammar school Polzela

LI – 2021

IN – They were sung by my mother

TD – research work

OP – general part-IV, content part 26 p., pic. 9, source 12

IJ – SL

JI – sl/en

AI – »They were sung by my mother« is the leading theme and the title of a festival, which our small town, Andraž nad Polzelo, is known for. The festival “The family sings” is held each year on the last Sunday in August. The whole town works together at that time; we help each other organizing everything as it should be. People say that our town looks like an ant hill in those days. Our goal is never to forget the tradition of family singing.

I have chosen to take this research in order to find out where and how this festival started and who gave the idea to start it in the first place. I also wanted to introduce our festival to other people. Maybe we will get even more visitors at our festival if I get people’s attention.

Family singing is very rare nowadays. We do not hear about family singing as much as we did before, that is why I would also like students at our school to take the initiative and follow such traditions at home, as far as they have not done it yet.

Elderly people in our town tell interesting stories about the festival now and back in the older days. I like these stories very much so I decided to research this phenomenon. I think that singing is a priceless cultural inheritance and the key to future from the past.

KAZALO

1. UVOD	1
2. LJUDSKA PESEM SKOZI ČAS	1
2.1. LJUDSKA PESEM NA SLOVENSKEM.....	1
2.2. NAČINI LJUDSKEGA PETJA	1
2.3. PETJE ZA ZDRAVJE	2
3. DRUŽINSKO PETJE NEKOČ IN DANES	3
3.1 DRUŽINSKO PETJE NEKOČ.....	3
3.2. DRUŽINSKO PETJE DANES.....	4
3.3. PESEM POVEŽE DRUŽINO	5
4. DRUŽINA POJE – ANDRAŠKI PONOS	6
4.1. IDEJA, ZAČETKI IN RAZVOJ PRIREDITVE.....	7
4.2. POMEN PRIREDITVE.....	9
4.3 POTEK PRIREDITVE IN ORGANIZACIJA NEKOČ.....	10
4.4. DANAŠNJA ORGANIZACIJA DRUŽINA POJE	11
5. INTERVJU Z IDEJNIM OČETOM PRIREDITVE DRUŽINA POJE KONRADOM BRUNŠKOM	13
6. ZAKLJUČEK	18
7. POVZETEK	18
8. SUMMARY	19
9. VIRI	20

1. UVOD

Pregovor pravi: »Blagor hiši, kjer se petje sliši.« Družinsko petje je neprecenljiva vrednost kulturne dediščine, ki povezuje naš narod, Slovence. Ohranili smo svoj jezik, kulturo, šege in, najpomembneje, slovensko pesem. Ta žlahtna roža naše dežele pa bo kmalu usahnila. Nekoč je bilo to nekaj najlepšega. Pravili so tudi, da »kdor poje, zlo ne misli«. Večinoma so v družinah prepevali ljudske pesmi. Tako v preteklosti kot tudi danes so bili nosilci ljudske pesmi posamezniki z glasbeno nadarjenostjo ali družine, ki so imele veselje do petja. Ljudska pesem je dediščina izjemnega pomena, tukaj so jo nam prepustili naši predniki, naša dolžnost pa je, da jo ohranimo. Nekdaj je spremljala vsakdanje življenje na Slovenskem od rojstva do smrti. Petje nikoli ni bilo povsem dovršeno, izhajalo je namreč iz čistega veselja do prepevanja, v ospredju pa je bila dobra volja.

2. LJUDSKA PESEM SKOZI ČAS

2.1. LJUDSKA PESEM NA SLOVENSKEM

Preprosti ljudski napevi so bili osnova za ljudske pesmi. Ti so se spreminjali in nadgrajevali v različice napevov. Kasneje, ko so se ljudje začeli seliti in preseljevati, so s sabo ponesli tudi pesem. Večinoma so bili to potujoči pevci in godci, pa tudi vojaki in rokodelci. Običajno se je pelo ob praznikih, družabnih dogodkih, ko so se zaključila večja kmečka dela. To so bili: jurjevanje, koledovanje, šranganje, sedmine, sejmi, veselice, žetev, ličkanje, košnja trave, trgatev, martinovanje in podobno.

Čas 19. in 20. stoletja je bil že poln slovenskih ljudskih pesmi. Po slovenskih krajih so pesmi prevzele besedišče z dialektom krajevnega jezika. Tako je vsaka pesem bila nekako preoblikovana na tovrsten način. Začelo se je tudi zbiranje ljudskih pesmi. Karel Štrekelj je s knjigo Slovenske narodne pesmi opravil najpomembnejše pionirsko delo. Ljudske pesmi je v 20. stoletju zbrala tudi etnologinja Zmaga Kumer.

https://sl.wikipedia.org/wiki/Slovenske_ljudske_pesmi

2.2. NAČINI LJUDSKEGA PETJA

V večini slovenskih krajev je bilo najbolj pogosto troglasno oziroma večglasno petje, z glasovi naprej (glavna melodija), bas in čez (spremljevalni zgornji glas). Ko se je želel dober pevec izkazati, pa je zapel na "iber" ali "tretko" (najvišji spremljevalni glas). Redko se je pojavilo tudi dvoglasno petje. Ljudsko petje nikoli ni bilo spremljano z glasbilom. Bas je lahko razdeljen na prvega in drugega, zaradi tega morda pesem lahko zveni štiriglasno. Kar je bistveno pri ljudskem petju, je, da nikoli ne začnejo vsi hkrati, vedno začne eden in ostali se

mu pridružijo zadaj. Tisti, ki poje naprej, drugim pevcem da intonacijo. Ljudska pesem je po navadi bolj počasna ali zmerna tudi takrat, ko je po vsebini vedra. Nekdaj so peli ljubezenske (navadno fantje na vasi), ob čuvanju mrliča pripovedne, koledovanje je spremljala obredna pesem, na svatbah in ob drugih priložnostih (konec kmečkih del) pa so peli pivske, šaljive, vojaške in podobne pesmi.

Tudi položaj pevcev ob petju je pomemben. Včasih so sedeli ob mizi, peči, v krogu, danes pa navadno stojijo, ko so na odru. Pevci morajo, ko pojejo, stati čim bolj skupaj, najbolje v ozkem polkrogu, pomembno je namreč, da se med seboj vidijo in slišijo.

(vir: zbornik prireditve Družina poje, Peli so jih mati moja, 1998, str. 13)

Slika 1 (vir: zbornik prireditve Družina poje 2008, foto: neznano)

2.3. PETJE ZA ZDRAVJE

K petju je potrebno spodbujati že majhnega otroka. To pa je sila preprosto, le peti je treba z njim. Znanstveniki so namreč odkrili, da petje pripomore h govoru, glasu in krepi tudi imunski sistem. Otroku pomaga, da se sooči s strahovi. Ko pojemo, se zbudi več čustev, kot če bi govorili, in tako so možgani bolj aktivirani. Strokovnjaki priporočajo staršem petje z otroki, pri tem ni pomembno, če otrok ne bo pel pravega besedila ali melodije. Tisti otroci, ki pojejo pogosto, imajo bolj razvito empatijo, duševno in fizično zdravje in bolje se izražajo.

<https://www.babybook.si/zakaj-je-petje-dobro-za-otroke/>

Petje je navadno bila prva glasba in melodija, ki smo jo bili deležni kot otroci. Slovenci se za petje res zavzemamo. Ena od kulturnih značilnosti našega naroda je namreč prav petje v različnih pevskih zborih pa tudi ljudsko petje še vedno živi. Ob glasbi se navadno počutimo

bolje, sprosti nas in prebudi čustva, kdaj tudi negativna, saj ni vsaka glasba všeč vsem, ljudje imamo različen okus za določene dejavnosti. Ker je petje sestavni del družbe, je pomembno tudi zato, ker povezuje ljudi v skupnost. Med petjem se torej tkejo socialne vezi. V Sloveniji je pevska dejavnost ena najbolj razširjenih kulturno-umetniških dejavnosti. V pevskih zborih in društvih se danes združuje največ ljudi. Petje je skratka pomemben del življenja tistih, ki se mu posvečajo poklicno ali amatersko. Deluje antistresno na posameznika in v telesu pusti dobre občutke.

<https://www.delo.si/kultura/glasba/petje-za-zdravje-in-dobro-pocutje/>

V besedilih pesmi najdemo dobra, slaba, plemenita, skratka izražanje vseh čustev, ki jih poznamo. Vse to kaže na to, da v petju, predvsem ob svojih domačih, ko govorimo o družinskem petju, zbudimo čustva, se odpremo in povežemo.

Tudi v naši družini se je od nekdaj pelo. Družina moje stare mame, kjer je bilo devet otrok, je nastopila na prvi prireditvi Družina poje. Večkrat je pripovedovala tudi o običajih in petju doma. Zbrali so se fantje z vasi in prišli na obisk, peli, zraven pa dobili kakšen kozarec vina in prigrizek. Tudi družina moje mame je bila redna obiskovalka in nastopajoča družina vseh prvih deset let prireditve, torej od leta 1984 do leta 1995. Vesela sem, da smo v naši družini pripomogli k temu, da se družinsko petje ne bi izgubilo v pozabo. Danes sicer doma ne pojemo več, smo pa skoraj vsi (mama, sestra in jaz) člani cerkvenega pevskega zbora.

3. DRUŽINSKO PETJE NEKOČ IN DANES

3.1 DRUŽINSKO PETJE NEKOČ

Ljudska pesem je še danes zares nekaj posebnega, zato je v preteklosti, ko je spremljala družinski vsakdan, pomenila bogastvo, s katerim je družina ostala povezana. Nekoč je družinsko petje bilo skoraj del dneva. Ob večerih so se iz tople hiše slišali glasovi otrok, staršev, starih staršev ... Petje je popestrilo kmečka dela, pri katerih so pomagali tudi sosedge, prijatelji, in so vsi skupaj zapeli. To so bila že prej omenjena dela, kot so trgatev, ličkanje, košnja itd. Velikokrat so se poveselili tudi ob čaščenju svetnikov, na primer: sveti trije kralji, miklavževanje, florjanovo, martinovanje. Ljudje so vedno našli priložnost za druženje, sprostitev in petje, ki je bilo obvezno pri vsakem srečanju. Vse je bilo brezčasno in mogočno, pesem je bila v tradiciji del življenja. Petje je bilo preprosto, ni bilo popolno, najpomembnejše je to, da je bilo zapeto iz srca, iz čiste slovenske duše. Večkrat sem slišala tudi zgodbe starejših ljudi v našem kraju. Sprašujem se: »Ali bomo mi nekoč svojim vnukom oziroma zanamcem lahko povedali kaj tako lepega in pripovedovali zgodbe o ljudskem petju?« Petje

je bilo nekoč skoraj edina zabava, tudi za mlade, čisto vse generacije so se našle v tem. Ljudsko, družinsko petje je bilo torej bistveno, neskončno pomembno za tiste čase. Pomenilo je zabavo, sprostitve, veselje, druženje, v očeh drug drugega so videli iskrenost in vsi skupaj so bili kot eno, ena melodija. S petjem so vselej zbudili vero v lepoto življenja.

Kot je že zapisano, petje nikoli ni bilo izpeljano z odliko niti ni bilo naučeno. Slišalo se je s polj, travnikov, iz vinogradov, pelo se je ob rojstvu, poroki, smrti ... Prav vsak dogodek je vezala pesem. Slišali smo že, da se ljudska pesem prenaša iz roda v rod in da se velikokrat spremeni, izpopolni, rodovi so oblikovali po svoje določeno melodijo ali besedilo. Prav vsaka različica pesmi ima svoj čar in izžareva po svoje. Slovencem je bila melodija bolj pomembna kot besedilo, več so se ji posvetili in pesmi tako razvijali v večglasje, ki je še posebej značilno za slovensko ljudsko petje. Vsaka pokrajina Slovenije je na svoj način posebna. Imamo svoja narečja, ljudje smo drugačni, drugače razmišljamo. To vse vpliva tudi na pesmi, ki se od pokrajine do pokrajine razlikujejo, saj so ljudske. V osnovi so bile in so še pesmi preproste. Nemogoče je ljudsko pesem primerjati z umetno, saj ima drugačen čas nastanka in povsem drugačne značilnosti, kot so preprost in bogat ritem, menjajoč metrum (menjava poudarjenih in nepoudarjenih dob glede na besedilo), tudi melodija se veže in spreminja glede na besedilo.

3.2. DRUŽINSKO PETJE DANES

Zdaj so časi popolnoma drugačni kot nekoč. Način življenja je drugačen, življenjski tempo pa je vedno hitrejši. Ni več časa, da bi se družina zbrala, pogovarjala, kaj šele zapela. Vse to nam onemogoča druženje s tistimi, ki nas povezujejo. Vprašanje pa je, ali bomo pri tem dvignili roke in se ne sekirali zaradi izgube enega bistvenih delov slovenske kulturne dediščine? Pa vendar, obstajajo ljudje, ki hočejo in znajo peti, čeprav je življenje precej drugačno. To je v zborniku prireditve leta 1993 povedala dr. Zmaga Kumer, znanstvena svetnica SAZU Ljubljana in strokovna sodelavka prireditve Družina poje od samega začetka. Včasih so zapeli kar ob kmečkih opravilih, kot so košnja, ličkanje in mnoga druga, danes pa vso to delo opravijo stroji in zato tudi za petje ni časa.

Nekoč je veljal osebni stik, zdaj, ko imamo toliko možnosti virtualne komunikacije, pa za to sploh ni časa. Toda Slovenci smo še vedno dovolj navdušeni pevci, pesem nam je bila položena v zibelko, zato smemo upati, da naša ljudska pesem ne bo nikoli povsem ugasnila. Prepevanje v družinskem krogu je naša slovenska tradicija, ki smo jo dolžni prenašati iz roda v rod. Še posebno v tem ranljivem času je to pomembno, ko ljudje pozabljamo, da je zavedanje svojih korenin bistveno za naše zanamce.

Ljudska pesem je najbolj zaživela po drugi svetovni vojni, nadomestila je tudi besedno zvezo narodna pesem. Slovenci smo sicer svoje ljudske pesmi peli že davno prej in pesem je postala tako zelo močna, da je v določenih obdobjih umetna pesem ni mogla nadomestiti, prav tako pa je navduševala skladatelje, da so jo vpletli v umetne stvaritve.

Čeprav dandanes obstaja mnogo zbirk ljudskih pesmi in drugih zapisov, še ne pomeni, da ljudska pesem zares živi. Bistveno je, da jo Slovenci kljub vsemu ohranjamo. Obrisati je potrebno prah z vrednot, ki smo jih prejeli od tistih, zaradi katerih smo danes tukaj, da živimo in smo lahko ponosni, da smo Slovenci, saj nam je oziroma je bila vsaj nekoč Slovencem ljudska pesem v krvi, prirojena. Danes so vrednote drugačne in materialne dobrine pomenijo več kot osebni stik, pogovor ali pesem, ki jo zapojemo z najbližjimi. Ker pa smo še vedno narod, ki nosi v kulturni dediščini domačo ljudsko pesem, jo bomo ohranili za naslednje rodove. Najverjetneje ne bo živela v takšnem obsegu kot nekoč, lahko pa vseeno veliko pripomoremo, da ne izumre. Nanjo moramo biti ponosni.

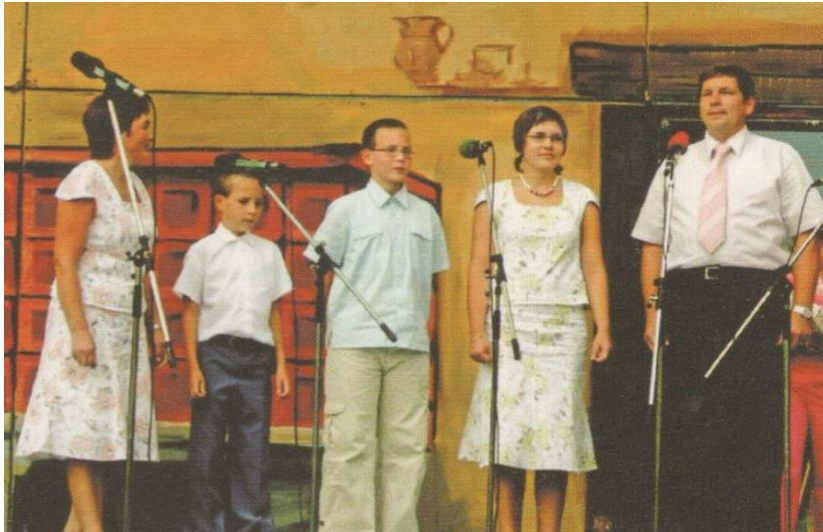
3.3. PESEM POVEŽE DRUŽINO

Popolnoma vsak človek za zdravo rast potrebuje spodbudno okolje, v katerem vladajo harmonija in pozitivni človeški odnosi. Družina je osnova. To je tista skupnost, v kateri morajo vladati razumevanje, medsebojna pomoč in ljubezen. V času, ko je družina še bila povezana na tovrsten način s prepevanjem, je tudi ohranjanje ljudske pesmi živelo. Preprosti ljudje so se razbremenili dnevnega napora, ko so drug drugemu skozi iskreno pesem podarjali svoj čas. Prav zato je družina ostala povezana. Petje je bilo tako rekoč že običaj. Skorajda ni bilo družine, ki ne bi pela, danes pa lahko rečemo, da skoraj ni družine, ki bi pela. Pripovedi moje stare mame in družine z devetimi otroki, iz katere je izhajala, pričajo o tem, kaj je petje pomenilo njim. Ljudske pesmi, ki so jih poznali vsi, so se slišale iz t. i. hiše, ki bi jo danes poimenovali dnevna soba.

Kaj pa danes? Ko sedi družina ob mizi, vsak gleda v svoj telefon. Če bomo tako nadaljevali, se bomo kmalu nehali pogovarjati. Šele potem, ko se družina res poveže, dobi svoj pravi pomen besede – družina. Dandanes je privilegij že to, da so vsi družinski člani hkrati pri mizi ob kosilu, kaj šele, da bi si vzeli čas in zapeli.

Melodija nas poveže duhovno, človek skozi pesem vidi dober namen. Premalo smo seznanjeni, kakšna nosilka kulture je slovenska ljudska pesem, ki nam daje zaupanje v ljudi, s katerimi se povezujemo, in zaupanje v lepoto življenja. »*Pojemo ob praznikih – ali dan, kadar pojemo – je prazničen*« (Zabukovnik, 2013). Pesmi so zakladnica dobrih misli. Z njimi se kaže prvobit človeka, njegovega življenja, sobivanja s človekom in z naravo. Vsebine pesmi so prisposode vrednot, ob katerih čutimo potrebo po negovanju družinskih in družbenih vezi. Ob takih priložnostih si v krogu najbližjih izkazujemo naklonjenost, pripadnost in potrebo po ohranjanju tradicije ter varnosti. Tako se vedno napolnjujemo s pozitivno energijo in dobro voljo. Ko pojemo, odkrivamo v sebi moč besed, zvočnost glasov in melodijo srca, vero v človeka in sebe.

Čeprav govorimo o ljudski glasbi, je vredno omeniti tudi katero koli drugo glasbo, ki jo dandanes mladi poslušamo, ob takšnih melodijah se svet razkrije kot čudež v prijaznejši in svetlejši podobi. Pesem in melodija je torej zelo pomembna za naše življenje, še bolj pomembno pa je ohranjanje tradicije za naslednje rodove.

Slika 2- družina Sitar nastopajoča na prireditvi leta 2008 (vir: knjiga 110 let kulture in prosvete, Andraž nad Polzelo, 2019, foto: neznano)

4. DRUŽINA POJE – ANDRAŠKI PONOS

Andraž je kraj, ki se mu ne morejo upreti ne prvi in ne zadnji sončni žarki. To je vasica na robu Savinjske doline, na severu občine Polzela, ki se razprostira med Sevčnikom in Goro Oljko, radi mu pravimo tudi naš raj pod Goro Oljko. Krajanji smo ljudje, ponosni na svoje korenine in svoj rod. Ta majhen košček zemlje, ki je po notranjosti in vrednotah ljudi zelo velik, radi obdelujemo in ohranjamo. Andražani smo namreč pridni, skrbni in delavni ljudje, vsi povezani v eno veliko družino. Vse to vpliva tudi na ohranjanje ljudskih običajev. Ne samo naravna lepota Andraža, pomembna je tudi naša bogata kulturna dediščina, ki jo ohranjamo. Zavedamo se njenega pomena.

Andraž je precej znan po prireditvi Družina poje z motom »Peli so jih mati moja«, ki je že od leta 1984 tukaj stalnica. Na njej nastopajo družine iz vse Slovenije in tudi iz zamejstva. Posebno lepo je, ko zapoje družine, ko se njihova pesem razlije po vsej vasi in seže v srce, veter pa ponese melodijo na široko po slovenski zemlji. Naslov »Peli so jih mati moja« je napis, ki že 36 let krasí zadnjo avgustovsko nedeljo v Andražu nad Polzelo. Vsako leto je zadnja nedelja v avgustu posvečena tej prireditvi, za katero lahko trdimo, da je nanjo ponosen sleherni Andražan. Že mnogo prej se povežejo društva v kraju, skratka celoten kraj je vpet v dogajanje. Radi pravijo, da smo takrat kot mravlje in je tukaj kot v mravljišču. Vas je avgusta polna ljudi, sproščenosti, veselja in na prvem mestu prave slovenske ljudske pesmi. Družina poje se prenaša iz roda v rod in želimo si, da tradicija ostane in jo bodo oz. bomo ohranjale mlajše in prihodnje generacije. Andraška prireditev je tista, ki opozarja, da moramo verjeti v svoje vrednote in spoštovati tradicijo. Le-ta nam namreč daje potrebno trdnost in oporo za obstoj v današnjem izčrpavajočem vsakdanu.

V Andražu želimo družinsko petje skozi prireditve ohraniti. Dr. Zmaga Kumer je med drugim zapisala, da naj bi Družina poje ne bila le prireditve enkrat na leto, ampak del našega vsakdana. Prav to si močno prizadevamo tudi mi. Družina poje sodi med največje in najodmevnejše prireditve v občini Polzela, pomembna pa je tudi v širšem kulturnem prostoru Slovenije. Slišala sem, da je nekoč bila pesem človekova spremljevalka vse od zibelke do groba. Andraž vsako leto vrača delček izgubljenega. Družina poje potrjuje misel, da ni prav, če zavržemo tisto, kar je nekoč bilo dobro in je obrodilo sadove.

4.1. IDEJA, ZAČETKI IN RAZVOJ PRIREDITVE

Družine poje in njen začetek sega v leto 1984 oziroma že morda leto prej. Leta 1983 je namreč v Andražu potekala prireditve z naslovom »Andraž v pesmi in besedi« in potem se je ta prireditve leta 1984 preimenovala v Družina poje. Tisti, ki je dobil idejo za to, je Konrad Brunšek, zdaj častni občan Občine Polzela. Radi rečemo, da je oče naše prireditve. Februarja 1984 je z idejo, ki se mu je porajala, stopil do predsednika Kulturnega društva Andraž in mu vse zaupal. Povabila sta nekaj prijateljev, vsi so idejo odlično sprejeli in pričeli z delom, da se načrt uresniči. Prizadevanje je obrodilo sadove, saj je celotna prireditve od samega začetka bila dobro sprejeta. V intervjuju z gospodom Konradom sem izvedela, da si je vsako leto, ko je še bil sodelavec prireditve, vzel čas za vsako prijavljeno družino, se odpravil k njej, se z njimi pogovoril in že doma so mu zapeli kakšno pesem. Ko je potekala prva prireditve, je celo družine prosil, naj pridejo nastopat, naj zapojejo pesem, ki jo znajo, ljudsko, narodno ali vsaj ponarodelo, saj je bil glavni namen vsega obuditi ljudsko pesem.

Sprva so na vsaki prireditvi nastopale večinoma družine iz Andraža, kasneje pa andraških družin skorajda ni bilo več oziroma so družine prihajale iz vse Slovenije in tudi iz zamejstva, avstrijsko-koroške družine ter družine iz Italije in Madžarske. Udeležba na prireditvi ni bila tekmovalnega značaja. Družine niso prišle z namenom, da zmagajo in na koncu dobijo nagrado. Ljudje so petje poslušali, začutili s srcem in ne ocenjevali. Že iz naslova »Družina poje« je razvidno, kaj je bilo pomembno. Na oder je stopila družina, kar pomeni, da so to bili starši, otroci, stari starši, vnuki, skratka najožja družina. Želeli so zblížati predvsem družino, in ne skupine ljudi, ki se je zbrala, odpela dve pesmi in se razšla. Družine, ki jih je Konrad Brunšek obiskal, so bile željne petja. Takrat so doma veliko peli in petje ni bilo niti najmanjši problem. Težava je nastala, ker so imele družine pomisleke zaradi javnega nastopanja. Stopiti na oder in peti pred množico ljudi je bilo nekaj drugega, kot peti v domačem okolju. Spet je prevladala pesem, ki je bila močnejša od strahu pred nastopanjem, in začelo se je zares. Prireditve je dobivala vedno večji ugled, število družin, ki so nastopale, je naraščalo iz leta v leto, prav tako število poslušalcev, ki so bili v časih, ko je ljudsko petje ugašalo, željni teh melodij. Vsako leto so se prireditve udeležili ugledni, visoki gostje, kar je ustvarjalcem dajalo še več energije in večji zagon. Najprej je prireditve potekala junija, potem v začetku septembra, a se je kmalu ustalila na zadnjo avgustovsko nedeljo.

(vir: zbornik prireditve Družina poje, Peli so jih mati moja, 2003)

(vir: zbornik prireditve Družina poje, Peli so jih mati moja, 1998)

(vir: intervju s Konradom Brunškom)

Slika 3 (vir: zbornik prireditve Družina poje, 1993, foto: neznano)

Od samega začetka je torej prireditev spremljal moto »Peli so jih mati moja«. Zakaj takšen moto? Mati je tista, ki podari prve besede, ki poje detetu in mu pesem ter verze tako rekoč položi v zibelko. Materina pesem je vrednota, ki se je ne smemo sramovati.

(vir: zbornik prireditve Družina poje, Peli so jih mati moja, 2003)

Slika 4 (vir: zbornik prireditve Družina poje, 1998, foto: neznan)

4.2. POMEN PRIREDITVE

Od samega začetka je bil glavni cilj, da družine zopet vidijo lepoto ljudske pesmi, se povežejo in zapojejo. Ker je družinsko petje takrat začelo ugašati, so si organizatorji in idejni oče prireditve želeli predvsem to.

Konrad Brunšek je v zborniku zapisal takole:

»Ker se je družinsko petje umaknilo na rob slovenske kulture in životarilo kot razpuščen otročaj, smo mu v Andražu ponudili prijazno zavetje, prvič so se pesmi zatele pod isto streho – kot so jih »peli mati moja«. Topel in iskren objem jih je ohranil in okrepil. Kot bi se znova rodile! Rad se spominjam trenutka, ko se mi je utrnila misel na to prireditev. Kako je dozorevala v meni in dobivala končno podobo ... Raziskovanje, vsebinsko bogatenje in obujanje tradicije družinskega petja, ki so bila glavna vodila pri ohranjanju te pomembne etnografske posebnosti, so hkrati razkošno plačilo za droben trenutek (Brunšek, 2008).

Kljub manjši naklonjenosti časa in okolja se je domača ljudska pesem ohranjala in okrepila povezanost ter prijateljstvo v družini. Tudi to je bil eden izmed glavnih namenov prireditve. S prireditvijo se je vse, kar se je v tistem času začelo izgubljati, postavilo na noge. Vedno več je družin, v katerih se prepeva. Danes sicer nastajajo bolj družinski ansambli, vokalne skupine, ki gojijo tudi inštrumentalno glasbo, zato ne moremo govoriti ravno o tistem znanem ljudskem petju nekoč, ko je družina zbrana za skupno mizo in zapoje brez glasbil. S samo prireditvijo se je kraj povezal, vsi smo ponosni nanjo. Pri nas je vsaka zadnja avgustovska nedelja zadnjih 35 let praznik za ljudsko pesem. Upamo, da bo živela tudi v prihodnje.

Slika 5- (vir: <https://www.mojaobcina.si/polzela/novice/druzina-poje-peli-so-jih-mati-moja.html>, foto: T. Tavčer)

4.3 POTEK PRIREDITVE IN ORGANIZACIJA NEKOČ

Sprva je organizacijo vodil kar Konrad Brunšek, ki je bil glavni vodja, saj je bila prireditev njegova ideja. V veliko pomoč sta mu bila tudi kulturna prijatelja, in sicer Srečko Pižorn, takratni predsednik krajevnega sveta, in Slavko Pižorn, ki je bil poleg gospoda Brunška prav tako vodja. Res je, da so pri organizaciji na pomoč priskočili prav vsi krajan, če je bilo potrebno. Veliko je vredna tudi prostovoljna pomoč na sami prireditvi. V začetku so prireditev obiskovale družine domačega kraja, skozi leta pa so prihajale iz vse Slovenije. Dober glas seže v deveto vas, so pravili že takrat, in tako je tudi veljalo. Glas dobrih pevcev oziroma družin je prišel na uho Konradu in povabil jih je k sodelovanju. Družine je iskal na vse možne načine. Povpraševal je župnike, ki so povedali, katere družine so potencialni kandidati za petje v fari, velikokrat je stopil v gostilno in povpraševal. Njegovo prizadevanje je obrodilo sadove, saj je že leta 1993, po desetih letih poteka prireditve, nastopilo kar 19 družin, tudi tri iz Avstrije in dve iz Italije. Vrh smo dosegli leta 1996 z nastopom triindvajsetih družin. Kasneje je bilo potrebno omejiti tudi število nastopajočih, da program ne bi bil predolg, če vsaka družine zapoje več pesmi in ne le eno.

Že skoraj od samega začetka so široko prepoznavnost in vsebinsko kvaliteto prireditve pomagali graditi muzikologi. Prva je bila dr. Zmaga Kumer, muzikologinja iz Glasbenonarodopisnega inštituta v Ljubljani. Dolga vrsta uglednih gostov iz sveta politike, znanosti ipd. ter na splošno veliko obiskovalcev od drugod pa so dokaz, da je bilo družinsko petje v Andražu opaženo. S širjenjem se je večala tudi organizacija in naša prireditev je postala naš ponos, s katerim se radi pohvalimo vsako leto. Tako se je vse skupaj razvijalo in traja še danes.

Slika 6- organizatorji prireditve z gostom Milanom Kučanom ter ženo Štefko Kučan
(vir: zbornik prireditve *Družina poje*, 2003, foto: neznano)

Skozi leta je bilo znano, da so v marsikaterem kraju izvedli precej podobne prireditve kot je Andraška. Prvih nekaj leta daleč naokoli ni bilo slišati za katero, kasneje pa so jo organizirali v Mozirju, Kobilju, Jurovskem Dolu v Slovenskih goricah, Šentvid- Šmarje pri Jelšah.

Slika 7- družina Henrika Pižorna nastopajoča na prvi prireditvi Družina poja leta 1984 (vir: knjiga *110 let prosvete in kulture, Andraž nad Polzelo, 2019, foto: neznano*)

4.4. DANAŠNJA ORGANIZACIJA DRUŽINA POJE

V zadnjih letih oz. v zadnjem desetletju se je prireditev še razširila. Znana je po vsej Sloveniji in zunaj nje, zato prihajajo mnogi tudi od drugod. Kot je bilo že povedano, je vsako leto zadnji teden v avgustu oziroma zadnja nedelja pri nas nekakšen praznik. Vsa društva v kraju združijo moči ter pripravijo prijeten ambient z zanimivim programom ljudskega družinskega petja, ki ga med točkami popestrijo s humorjem. Dolgoletno tradicijo ohranjajo zdaj mlajše generacije. Prvi organizatorji so delo prepustili drugim. Konrad Brunšek je nekje zapisal tudi to, da je začutil, da on ne sodi več tja, čeprav je ideja njegova. Meni, da je njegov čas minil in mora to prepustiti drugim, mlajšim, da bodo oni naprej ohranjali tradicijo.

Vodje organizacijskega odbora prireditve so bili:

- Konrad Brunšek (1984–1991)
- Slavko Pižorn (1992–2015)
- David Zabukovnik (od leta 2016 naprej)

Prireditev je imela tudi mnogo programskih vodij, ki so si izmenjavali vloge. David Zabukovnik, ki je trenutno tudi vodja organizacijskega odbora, vodi že od leta 2011 tudi prireditev. V zadnjih letih sledi po koncu kulturnega programa tudi zabavni del, ki si ga je zamislila organizacija nekaj let nazaj in cilje izpolnila. Konrad Brunšek je večkrat poudaril, da si nikoli ni mislil, da bo prireditev, ki jo je skupaj z ostalimi organizatorji priredil prvič leta 1984, trajala še danes. Leta 2013 je prireditev praznovala tridesetletnico, ob kateri so organizatorji izdali zgoščenko in jubilejni zbornik. Avgusta leta 2020 je izvedbo prireditve Družina poje preprečila epidemija covid-19. Želimo si, da bi tradicijo družinskega petja v Andražu letos in v prihodnje ohranjali ter nadaljevali.

Prireditev je že od samega začetka pomagala graditi muzikologinja dr. Zmaga Kumer, malo kasneje pa tudi Jasna Vidakovič in Simona Moličnik, ki sta poskrbeli, da se je andraško družinsko petje slišalo v okviru etnoloških glasbenih oddaj na Radiu Slovenija. Zadnja leta organizatorji sodelujejo z glasbeno urednico Vesno Sever Borovnik, ki ima oddaje s podobno tematiko.

Kar je najpomembneje, je to, da smo Andražani lahko ponosni, da družinsko petje pri nas živi, vsaj avgusta, če drugače ne. Na tak način ohranjamo petje, ki povezuje družine. To dokazujejo tudi velika števila nastopajočih družin. 24 je največje število družin, ki so nastopile na prireditvi, družina z največ osebami pa je imela kar šestnajst članov. Kar pa šteje največ so zgodbe mnogih družin, ki so ohranile stike z gospodom Kondradom, saj so mu večkrat povedali, da jih je Andraška prireditev zares povezala ob petju, ko so peli tudi doma, saj jih je prireditev spodbudila k temu. Družina oziroma član družine z Avstrijske- Koroške je gospodu Brunšku ob srečanju povedal, da so takrat, ko so skupaj vadili za prireditev in peli bili zadnjič cela družina skupaj in najbolj povezani.

Organizacijski odbor prireditve je sestavljen iz predsednikov vseh društev v Andražu. Vsak ima svoje zadolžitve. Prireditev je v takšnem obsegu, da je potrebno veliko dela in angažiranje tudi ostalih krajanov. Vsako prostovoljno delo je dobrodošlo in ko tako združimo moči se izrazijo sloga, prijateljstvo ter nesebična pomoč, ki biva med krajanji.

Današnji vodja organizacijskega odbora David Zabukovnik je takole zapisal v prispevku o mnenju prejšnjega leta, ko je organizacijo preprečila epidemija:

»Leto 2020 je bilo iz vidika prisotnega COVID-19, posebno. Življenje je bilo ohromljeno na področju celotne države. Prvič po 37 letih nam prireditve ni uspelo izvesti. Ukrepi so zelo omejili naše gibanje navzven, bili smo prisiljeni, da smo se družili le v krogu svoje družine. Lahko bi rekli, da je bila to »voda na mlin« družinskemu petju ali vsaj upamo, da je bilo tako, saj je družinsko petje odvisno od delovanja osnovne celice družbe, to je družine. Če so nam bila preprečena druženja v nakupovalnih centrih, na javnih prireditvah in srečanjih, je več časa ostalo za tisti del našega življenja, ki mu lahko rečemo poglobljanje družinskih korenin in vezi. V preteklosti ljudje niso imeli možnosti za izvajanje množičnih dnevnih migracij, zato so velik del časa preživljali v krogu družine in s tem stkali močne vezi tudi skozi zapeto ljudsko pesem. Potrudimo se in skupaj naredimo korak za ohranjanje naše bogate kulturne dediščine. Izkoristimo obdobje mrka javnih prireditev za poglobljanje družinskih vezi in prenos ljudskega izročila z zapeto pesmijo«. (Zabukovnik 2021)

Slika 8- **organizacijski odbor z gosti in strokovno vodjo prireditve dr. Zmago Kumer**
(vir: knjiga 110 let prosvete in kulture, Andraž nad Polzelo, Foto: neznano)

5. INTERVJU Z IDEJNIM OČETOM PRIREDITVE DRUŽINA POJE KONRADOM BRUNŠKOM

Kako ste prišli na idejo o sami prireditvi Družina poje?

Leta 1980 smo v Andražu pripravili prireditev » Vsak po svoje igra in poje«. Navada je bila, da je ob krajevnem prazniku vedno potekala kakšna kulturna prireditev. Takrat smo zbrali pevce in muzikante različnih starosti, ki so dobro uro peli in igrali ter ustvarili kulturni program. Na prireditvi je zapela tudi ena andraška družina. Ko sem po koncu vse analiziral in premleval, se mi je zazdelo lepo, da je skupaj zapela družina kot taka. V meni so bili vedno spomini na pogovore s starim očetom, ki me je navdušil za ljudsko blago in vse, kar je bilo povezano s preteklostjo. Na podlagi te vzgoje sem prišel do zaključka, da ljudske pesmi in družinsko petje vse bolj izumirajo. Ljudje so začeli hoditi v službe in ni bilo več tistega družinskega skupnega življenja. Žal mi je bilo tega in sem začel razmišljati, kaj bi lahko naredili, da bi družine spet skupaj zapele. Po letu ali dveh sem dobil idejo, da bi lahko družine zapele na odru. Želel sem si, da bi tudi preprosti ljudje pokazali, kaj znajo, izrazili svoje korenine in talente. Idejo sem zaupal predsedniku kulturnega društva in bila je dobro sprejeta. Prireditev je bila načrtovana za krajevni praznik leta 1984.

Kako ste izpeljali začetke prireditve, pridobili družine?

Speljal sem akcijo in šel od družine do družine. Obiskal sem družine iz Andraža, ki so se mi zdele potencialne. Problem je nastal, ker so družine sprva odklanjale povabilo z izgovori, da že dolgo niso peli. Ljudje niso želeli nastopiti pred ljudstvom, pred publiko. Na koncu so družine le obljubile, da bodo prišle in nastopile. Zadeva se je začela odvijati. Mislim, da je na prvi prireditvi nastopilo devet družin iz Andraža. Ker se mi je zadeva zdela zanimiva, sem poklical na inštitut za narodopisje v Ljubljano in povabil na prireditev dr. Zmago Kumer, ki je bila potem tudi glavna strokovnjakinja na naši prireditvi. Tako se je vse začelo. Domačini so bili navdušeni, tudi družine niso bile več skeptične. Za izvedbo vsega smo morali ustanoviti odbor. Zbral sem tiste, ki so se mi zdeli potencialni. Organizacija seveda ni bila tako velika, kot je danes, a jo je bilo potrebno vseeno izpeljati dobro. Dvorana je bila nabito polna, ljudje so stali tudi zunaj in tako smo ugotovili, da je ljudem to všeč. Dobili smo povratno informacijo, na podlagi katere smo kasneje prireditev nadaljevali iz leta v leto.

Kakšen je bil namen, da ste se odločili za organizacijo prireditve?

Glavni cilj vsega je bil povezati družine v domačem okolju. Drugi namen je bil ta, da če bo družina zapela doma, gotovo ne bo samo ene pesmi, ampak jih bo več. Otroci bodo to slišali, zraven zapeli in ohranili ljudsko pesem. Ne tisto, da bi zraven bila glasbila, ampak način petja, kot smo ga takrat poznali. Bili so posamezni ansambli in skupine, ki so hoteli tako peti, ampak to je bilo že bolj naučeno in ne spontano. V slovenskem prostoru je bilo znano, da je v tistem času ljudsko petje oziroma klasično petje, kot smo ga poznali, že počasi izumiralo.

Je bil cilj dosežen?

Prvič so to našo prireditev kopirali po mnogih krajih v Sloveniji. Jaz vem za najmanj deset krajev. Če pa pogledamo naše sezname nastopajočih družin, vidimo, koliko jih je nastopilo pri nas in koliko drugje. Kljub temu da je bilo v mnogo družinah veliko šolanih glasov in predvsem vse skupaj naučeno, so se povezali. Ko sva z dr. Zmago Kumer debatirala o prireditvi, sem ji rekel, da naj bo osnovni cilj ponovna povezava družine. Nekaj let nazaj sem se srečal z gospodom iz družine z avstrijske Koroške, ki je nekaj let tudi pela pri nas. Povedal mi je, da od takrat naprej, ko so končali s petjem na prireditvi, kot družina niso bili več skupaj. »Takrat, ko si nas povabil ti na prireditev, smo bili najbolj povezani,« je dejal. Ko kdaj srečam koga, imajo vsi lepe spomine na petje na naši prireditvi. Vesel sem, da večkrat slišim te besede, saj mi tudi povedo, da smo na nek način cilj dosegli. Družine so namreč s petjem postale povezane vsaj za tisti čas, če drugače ne.

Kako se je sama prireditev razvijala?

Vsaka stvar je na začetku majhna, potem pa se razvija, raste in razširi v veliko. Jaz sem venomer držal stabilen projekt. Način dela in organizacije sem ohranjal. Dodatnim

dejavnostim nisem posvetil toliko časa. Takrat smo gledali na to, da je bila prireditev zaključena v eni uri in pol, nismo potrebovali dodatnega programa. Menim, da je vsaka prireditev, ki je daljša kot uro in pol, absolutno predolga, saj ljudje izgubijo pozornost. Sam razvoj prireditve pa je bil iz leta v leto boljši oziroma je prireditev rasla. Poiskali smo iskrena mnenja, da smo lahko videli, kaj bi lahko izboljšali in bili kritični do sebe. Poiskal sem tudi novinarje, ki so prireditev oglaševali, bilo je veliko zapisov po časopisih in objav radijskih postaj. Anketne liste sem poslal tudi družinam, da so nam tako tudi one povedale, kaj jih morda moti, kaj jim je bilo všeč ... Na tak način smo lahko nivo prireditve dvigovali. Neposreden stik je bil največ vreden.

Danes na prireditvi ni skoraj nobene družine iz našega kraja (Andraža). Zakaj?

Zaradi bolezni sem to zadevo opustil. Na to gledam tako, da je bilo obdobje, ki je bilo namenjeno meni, potem pa je treba to prepustiti drugim, mlajšim generacijam. Zdi se mi, da se je ta moto v pomenu izgubil. Naslov prireditve je bil Družina poje, glavni moto pa smo poimenovali »Peli so jih mati moja«. Danes hodijo družine iz drugih krajev, Andražane ne pritegne več toliko. Pesmi so že bolj kot ne ponarodele, malokdaj slišimo zares ljudsko pesem, zato mislim, da družine danes nimajo več takšnega izbora teh pesmi, saj je prireditev zato, da se na njej poje ljudska pesem. Takrat, ko iz Andraža družine niso hotele več nastopati, se mi je zdelo čudno. Res je pa, da je zelo veliko družin prihajalo iz drugih krajev.

Zakaj ste izdali zbornike prireditve Družina poje?

V teh zbornikih je zapisano, kaj se je dogajalo skozi obdobje med izdajami. Zbornik je izšel namreč vsakih pet let. V njih smo zbrali vtise različnih gostov, glavnih organizatorjev itd. V njih so tudi sezname nastopajočih družin, nekaj mnenj družinskih članov, celo besedila pesmi, ki so jih peli.

V zbornikih so omenjeni častni gostje prireditve. Kaj lahko poveste o tem?

Na vsaki prireditvi smo imeli različne goste in vedno nam je bilo to v čast. Rad sem povabil kulturnike in ne politike. Ko sem prireditev vodil jaz, so nas obiskali pesnik Ciril Zlobec, pisatelj Matjaž Kmecl, Lojze Peterle, ki je bil sicer takrat predsednik vlade, a sem ni prišel kot politik, temveč kot nastopajoči s svojo družino. Tudi ko sem ga povabil, sem mu povedal, da ga ne vabim kot predsednika vlade. Res je, da ni nič narobe, če pride kakšen politik, a sem bil vedno bolj navdušen nad tistimi, ki so prišli z namenom prireditev poslušati, počastiti in pristopiti k temu, da bi ljudska pesem bila obujena.

V zadnjih letih je po koncu prireditve tudi zabavni del (veselica). Je bilo včasih tudi tako?

Ne, imeli smo drugo usmeritev. Za današnje čase bi rekli čudno. Takrat sem tiste, ki sem jih prosil za pomoč, vprašal, če so pripravljeni delati prostovoljno. Veselice ni bilo, vsaj takrat, ko sem prireditev jaz vodil, ne. Kasneje, ko so prišli novi organizatorji, se je to spremenilo, saj so bili mladi bolj v pogonu. Ljudje so prišli zaradi dobre volje in druženja, tudi danes je seveda tako, ampak prav veselice pa takrat ni bilo. Takrat smo se malo poveselili ob koncu vsega. Naredili smo dolgo mizo, sestavljeno iz več miz, da so bile vse družine na kupu, dobili so nekaj za pod zob, potem pa so sedeli in peli skupaj ter se družili. Večkrat so zraven prišli še mimoidoči in zapeli tudi oni.

Ste bili zelo kritični pri izboru nastopajočih družin?

Kot sem že rekel, sem se vozil skoraj po vsej Sloveniji in obiskal družine. Imel sem drugačen pristop, kot ga imajo danes. Vsaki družini sem dal kaseto. Povedal sem, naj zapojejo pet pesmi in se posnamejo na kaseti. Čez nekaj časa, ko sem prišel po kaseto, sem jih spet obiskal. Skupaj z dr. Zmago Kumer sva potem vse kasete poslušala in določila, katero bi izločila, katera morda ni primerna. Ona je povedala, katera je originalna in katera ne. Družinam sem nato kasete poslal nazaj, na njih pa so bile pesmi, ki so jih potem peli. Naredili smo tako, da se pesmi niso ponavljale. Bolj kot smo prireditev izpolnjevali, bolj sem gledal tudi na kvaliteto pesmi.

Kakšen pogled imate pa Vi na družinsko petje danes?

Mislím, da se je miselnost teh, ki nastopajo, spremenila. Pravijo, da je v vsem dobrem tudi nekaj slabega. Imam občutek, da marsikatera družina danes pride zaradi tega, da se pokažejo. Nekoč je bilo ravno obratno. Bali so se stopiti na oder in se pokazati v javnosti. Prišli so zaradi tega, da zapojejo z vso dušo. Mislím, da smo s prireditvijo obudili ljudsko pesem. Vesel sem, da nam je uspelo. Čeprav prireditev še vedno poteka, se mi zdi, da se vse skupaj vseeno izgublja. Lansko leto nam je organizacijo preprečila še epidemija. Upam, da bo letos vse potekalo normalno. Včasih je bilo vse skupaj bolj pristno in povezano. Kljub vsemu še vedno upamo, da bo petje zopet oživeló. Počaščen sem vseeno, da je nekako moja ideja prisotna še danes in da se današnji odbor za organizacijo trudi, da ohranimo, kar smo zgradili.

*Slika 9- **Konrad Brunšek, idejni oče in nekdanji vodja prireditve** (vir: zbornik prireditve iz leta 2008, Konrad Brunšek, foto: neznano)*

6. ZAKLJUČEK

Skozi raziskovanje sem opazila pomembnost ljudske pesmi, ki se je morda prej nisem toliko zavedala. Ob iskanju pisnih zgodovinskih virov in ustnih virov sem ugotovila ali ljudska pesem danes še vedno živi, pri čemer sem raziskovanje zaključila s podatkom, da v Andražu ljudsko pesem ohranjamo s prireditvijo in poskušamo ohranjati družbene, družinske vezi, ki so najpomembnejše za naše življenje. Ugotovila sem tudi, da ljub vsemu prireditev danes ni več takšna kot je bila nekoč, še vedno ima sicer isti pomen in še vedno jo obišče veliko število družin in obiskovalcev, vendar se je ljudska pesem izgubila med tistimi bolj naučenimi. Razlika je v tem, da danes morda družine na oder ne stopajo z mislijo, da bo pesem zapeta iz duše in srca, vendar bolj zato, da se izpostavijo. Kljub vsemu prireditev še vedno živi, pomembno je, da se sliši petje vsaj takrat v poletnih mesecih v Andražu in da združimo moči, si pomagamo, da se občuti dobra volja, povezanost in prizadevnost, ki je v današnjih časih primanjkuje. Vprašanje pa je kaj se bo s prireditvijo zgodilo v prihodnosti. V zadnjem letu nam je to preprečila epidemija, a verjamem, da se bo v prihodnjih letih odvijala tako kot prejšnja leta. Mišljenja organizatorjev so danes in nekoč skoraj da enaka in zato ni strahu o pogubljanju, če se bodo le družine opogumile in zapele. Andraž je ponosen na zgodbo in celoto vsega kar se je zgodilo v 37 letih, da tradicija še vedno traja in upamo da ostane za nas mlajše generacije in tudi za tiste, ki prihajajo za nami.

7. POVZETEK

»Peli so jih mati moja« je moto oziroma naslov prireditve, po kateri je znan naš majhen kraj Andraž nad Polzelo, in ob enem naslov moje raziskovalne naloge. Vsako leto je zadnja avgustovska nedelja rezervirana prav za prireditev Družina poje. Cel kraj stopi skupaj, med sabo si pomagamo, da je vse izpeljano, kot je treba. Pravijo, da je takrat tukaj kot v mravljišču. Želimo si namreč, da družinsko petje ne bi ugasnilo. Za izdelavo te naloge sem se odločila, ker želim raziskati, od kod ta prireditev izhaja, s kakšnim namenom so jo ustanovili in od kod ideja zanjo. Želela sem tudi ostalim predstaviti, zakaj gre. Morda pa se bo v prihodnje kdo te prireditve udeležil, če bo ta skozi nalogo pritegnila njegovo pozornost. Družinsko petje je dandanes že redkost, ne slišimo namreč pogosto, da bi se v družini pelo, zato je ta raziskovalna naloga tudi v pobudo učencem, da doma, v kolikor še ne pojejo, spodbudijo celo družino, da sedejo za skupno mizo in zapojejo. Zgodbe starejših v našem kraju, kako je prireditev potekala nekoč in kako danes, so me pritegnile, da preverim, zakaj je temu tako. Menim, da je petje neprecenljiva vrednost kulturne dediščine in da je ključ v prihodnost iz preteklosti.

8. SUMMARY

»They were sung by my mother« is the leading theme and the title of a festival, which our small town, Andraž nad Polzelo, is known for. The festival “The family sings” is held each year on the last Sunday in August. The whole town works together at that time; we help each other organizing everything as it should be. People say that our town looks like an ant hill in those days. Our goal is never to forget the tradition of family singing.

I have chosen to take this research in order to find out where and how this festival started and who gave the idea to start it in the first place. I also wanted to introduce our festival to other people. Maybe we will get even more visitors at our festival if I get people’s attention.

Family singing is very rare nowadays. We do not hear about family singing as much as we did before, that is why I would also like students at our school to take the initiative and follow such traditions at home, as far as they have not done it yet.

Elderly people in our town tell interesting stories about the festival now and back in the older days. I like these stories very much so I decided to research this phenomenon. I think that singing is a priceless cultural inheritance and the key to future from the past.

9. VIRI

- Pižorn, S. 1998. Družina poje: Peli so jih mati moja. Tiskarna Golc Žalec, Andraž.
- Mešič, B. 2003. Družina poje: Peli so jih mati moja. Tiskarna Bizjak Velenje, Andraž.
- Turnšek, M., Pižorn, S. (stran 14, 15, 16), Brunšek, K. (stran 3, 4, 5), Pižorn, V. (stran 17), Vidakovič, J. (stran 18, 19), Žnidar, L. (stran 20, 21). 2008. Družina poje: Peli so jih mati moja. Unigrafika, d. o. o., Andraž.
- Zabukovnik, D., Brunšek, K., Ograjenšek, M., Pižorn, S., Pižorn, V., Moličnik, S. 2013. Družina poje: Peli so jih mati moja. HARI Tisk, d. o. o., Andraž.
- Brunšek, K., Pižorn, S., Ocvirk, J. 1988. Družina poje. Kulturno društvo Andraž, Andraž.
- Mešič, A., Brunšek, K., Pižorn, S., Meglič, J. 1993. Družina poje. Krajevna skupnost Andraž, Andraž.
- Brunšek, K. ustno sporočilo, 29. 12. 2020.
- Dušič, A. ustno sporočilo, 22. 12. 2020.
- Wikipedija Slovenske ljudske pesmi, https://sl.wikipedia.org/wiki/Slovenske_ljudske_pesmi (8. 2. 2021).
- Zakaj je petje dobro za otroke, <https://www.babybook.si/zakaj-je-petje-dobro-za-otroke/> (8. 2. 2021).
- Petje za zdravje in dobro počutje, <https://www.delo.si/kultura/glasba/petje-za-zdravje-in-dobro-pocutje/> (28. 1. 2021).
- Slovenske ljudske pesmi, pozitivne vrednote in čustveni razvoj otroka, <https://core.ac.uk/download/pdf/67581176.pdf> (24. 2. 2021).

ZAHVALA

Najprej bi se rada zahvalila svoji mentorici, profesorici Miji Novak, za vso prizadevno delo, pomoč, nasvete in podporo, da je moje raziskovanje bilo izvedeno organizirano. Zahvaljujem se tudi Mojci Kacjan, prof. angleščine, za potrebne angleške prevode, ter Mariji Kronovšek, učiteljici slovenščine, za opravljeno lektoriranje celotne raziskovalne naloge. Posebej se zahvaljujem Konradu Brunšku, ustanovitelju prireditve Družina poje, ki mi je izredno veliko pomagal z informacijami oziroma intervjujem, ki sva ga izvedla. Prav tako se zahvaljujem Davidu Zabukovniku, sedanjemu vodji prireditve, za njegov prispevek in pomoč. Najlepša hvala tudi moji družini in prijateljem za spodbudo, ko zmanjka motivacije, in podporo skozi celotno raziskovanje.